

Q. b.
482
I. & G. S.
1836
Ent.

DE QUIBUSDAM INSECTIS SARDINIAE

NOVIS AUT MINUS COGNITIS

AUCTORE JOSEPHO GENE

IN R. TAURIN. ARCHYG. ZOOL. PROF. ET MUS. HIST. NAT. PRAEF.

Fasciculus I.

Taurinii, ex R. Topographico.

Memoranda Regiae Scientiarum et Academic Taurinensis, Tom. xxvii, pag. 161.

DE QUIBUSDAM INSECTIS SARDINIAE

NOVIS AUT MINUS COGNITIS

AUCTORE JOSEPHO GENÉ

In itinere quod jussu augustissimi Regis CAROLI ALBERTI per Sardiniam suscepi, quamplurimas legi animalium species, quas vel prorsus novas, vel parum cognitas, vel utecumque illustratione dignas existimo. Principem locum tenent Insecta, quorum tantam coegi multitudinem et varietatem, ut jam abunde sit mihi materia ad Faunae, idest Entomologiae Sardoae specimen conficiendum. Huic operi, cuius desiderio vehementer flagrant coëvi rerum naturalium studiosi, attentum animum illico post redditum ex Sardinia adjunxi, omnesque horas meas subsecivas pro viribus impendo. Sed ita celeriter nostra praesertim aetate adolevit Entomologia, tantaeque novorum generum et specierum descriptiones et icones per Europam, qua late patet, in dies evulgantur, ut vix ingens pecunia tempusque suppetant ad eas omnes comparandas atque invisendas. Sunt nonnulli scriptores qui communi utilitate posthabita librorum pretium propter chartae nitorem et typorum amplitudinem nimis adangent; sunt qui observationes et inventa sua diariis inserunt, quorum titulus nil saepe pollicetur quod ad naturalem historiam spectet; sunt denique alii, et quidem longe numerosiores, qui patrio utuntur sermone, ab exteris ut plurimum ignorato. Adde quod surenus quaedam

libido animum nonnullorum invaserit omnia quoad methodum et nomenclaturam funditus evertendi, sectiones saepissime parvi aut nullius momenti Generum nomine et dignitate donandi, lususque formae aut colorum loco characterum essentialium immodice usurpandi. Haec adjuneta scientiam nostram jam nimio specierum genuinarum numero obrutam intricate, vitiosissima synonymia permiscent, ideoque in caussa potissimum sunt, cur plerisque Entomologiae studiosis scientiae progressus aequis passibus sequi denegetur. In tanta rerum perturbatione periculosac plenum aleae opus me aggredi utique sentio, sed consilium subiit, quod magna mihi adjumenta paritum fidenter existimo. Cum potissima operis nostri difficultas in accurata specierum determinatione et synonymia posita sit, statui species omnes, quas vel novas, vel minus cognitas, vel contentiosas putarem, Entomologorum studio et disputationi tradere, antequam specimen, recens inchoatum, omnibus numeris absolutum praelo mandetur. Quae nunc prodeunt Insecta per fasciculos digesta, descriptionibus et iconibus aucta, jamdiu et strenuiori, qua potui, investigatione perpendi, comparavi, distinxii; sed ut qui nil humani a me alienum esse maxime sentiam, ingenue profiteor me gratissimo animo accepturum quidquid viri docti, qui pari studio hanc scientiam excolunt, monuerint tum ad rectius constituenda ea in quibus erraverim, tum ad amplificandam universam rem Entomologicam mihi jucundissimam. Judicium ab omnibus enixe peto atque efflagito, nomenque omnium qui incepto nostro favebunt, honore et gratis in specimine prosequar.

Hisce praemissis praestat ut nonnulla moneam de nomenclaturae ratione, quam in hoc opere servandam existimavi. — Sardiniam, Entomologiae caussa, adivit anno 1826 Georgius DAHL, insectolegus vindobonensis superioribus hisce ammis vita functus. Homo iste singularis, quamquam agrum dumtaxat Karalitanum lustraverit, ingentem novorum Insectorum copiam colligit, nominibus specificis auxit, lateque per Europam, nullis editis descriptionibus, venditavit, utpote qui rerum naturalium mercaturam faciebat. Harum

specierum nonnullas nuperrime descripsérunt viri clarissimi DEJEAN et SCHÖNHERR; pleraque attamen, nondum publici juris factae, in collectionibus Entomophilorum huc et illuc prostant vel ab ipso DAHLIO acceptae proindeque autographa inventoris scheda instructae, vel per alios adquisitae atque in fidem alterius Dahliano nomine distinctae. Sed Insectorum commercium seu permutatio in dies demonstrat gravissimam in harum specierum nomenclatura confusio-
nem irrepsisse, saepe enim contingit ipsissimam speciem diversis nominibus, speciesque toto coelo diversas uno eodemque nomine notatas accipere vel in collectionibus deprehendere. Extra dubium prope est me quamplurimas, imo plerasque Dahlianas species e Sardinia retulisse, sed quo nomine Entomologus vindobonensis eas singillatim nuncupaverit plane nescio, vel ambigue novi, illis dumtaxat et quidem perpaucis exceptis, quarum specimina ut ita dicam typica et ab ipso DAHLIO tradita in Musaeo nostro adservantur. Monendum igitur esse puto me in Sardiniae Insectis nondum editis recensendis illa tantum nomina Dahliana retinuisse quae certis et ab ipsomet auctore missis speciminibus adjecta prae oculis habeo, et contra reliqua omnia respuisse quae vague et omnino dubia si-
gnificatione in ore vel litteris Entomologorum versantur. Quod de Dahlianis speciebus et nominibus statui, idem subaudiatur necesse est quoad species et nomina, quae nulla certa fide nulloque characterum additamento passim in Elenchis traduntur. Religiose, uti par est, nomina specifica ab auctoribus indita et adjectis descriptio-
nibus evulgata servabo: ne vero synonymia perperam augeatur, nomina adjunctis illis destituta, ni forte clarissimorum virorum auctoritas et testimonium accedat, nihil omnino me facturum profiteor.

FASCICULUS I.^{vs}1. CICINDELA *saphyrina*, NOB.

Tab. I, fig. 1.

*Laete coerulea; elytris punctis quinque marginalibus albis,
sesto centrali.*

Longit. lin. 5 $\frac{3}{4}$. — Latit. lin. 2 $\frac{1}{2}$.

Magnitudine, statura et punctorum distributione *Cicindelae nigritae* DEJ., quam e descriptione et icone tantum novi, proxima: dislert tamen colore penitus et constanter lacte coeruleo.

Quadraginta specimina utriusque sexus pulcherrimac hujus speciei reperi in insula di *San Pietro*, m. aprili, in herbidis et cultis procul a mare.

2. CICINDELA *imperialis*, DAHL.

Tab. I, fig. 2.

*Viridi-aenea; elytris postice latioribus, basi, margine laterali lato,
lunula hamata humerali apicalique, fasciaque media recurva
dentata albidis (lunula apicali fasciaque media suturam osculantibus); tibiis intus flavescentibus, extra viridi-aeneis.*

Longit. lin. 5 $\frac{1}{4}$. — Latit. lin. 2.

Frequenter reperi circa stagna salsa di *Tonnara delle Saline*, m. junio.

Obs. Cicindelam imperialem Dahlii cum C. volgensi Besseri conjungit cl. Dejean (confer Spécies général des Coléoptères,

Suppl. T. 5. pag. 212), sed nonnulla adsunt argumenta quae clariſſimi auctoris ſententiam improbare videntur. — *C. volgensis*, teste cl. Bessero a quo primum inventa, ripas Volgae, ideoque fluviorum colit; *C. imperialis* e contra littora maris vel plagas ſalinas inhabitat, quam habitationis diſſerentiā plurimi facere diutina observatio me docuit. Frequentes, exempli gratia, occurruunt in Sardinia *Cicindela flexuosa* et *sardoa*, de qua infra, sed numquā mihi contigit *C. flexuosam* ad littora maris, vel *C. sardoam* ad ripas fluviorum deprehendere. Nec aliud prodit Cicindelarum hucusque cognitarum historia. Sunt quae procul ab aquis degnūt (*Cic. campeſtris*, *chloris*, *ſylvicola*, etc.); sunt quae ſecus amnes vicitant (*Cic. flexuosa*, *hybrida*, *riparia*, *lugdunensis*, etc.); ſunt deuique ſpecies quae oras maritimās et ſalinarum vičinias incolunt (*Cic. Goudotii*, *maritima*, *trisignata*, *nemoralis*, Oliv. etc.). Species istae quamvis ſaepe forma et coloribus ſummiopere affines natales plegas, qua late patent, vage peragrantur, ſed numquā transgrediuntur, vel licenter commentant. Ex testimonio igitur cl. Besserī atque ex analogia jam dubium minime ſpernendum oritur de identitate specifica *C. volgensis* et *C. imperialis*, ſed alii ſubenunt characteres a forma et colore nonnullarum partim horum insectorum deprompti, qui dubia noſtra magis magisque fovent. 1.º Forma elytrorum quae a cl. Dejean in deſcriptione et iconē *C. volgensis* poſtice vix dilatata traditur, in *C. imperiali* valde dilatata conſpicitnr. 2.º Antennarum artieſlus quintus et ſequentes, qui in *C. volgensi* flavo-rufefcentes praebentur, in Cicindela noſtra penitus obſcuri occurruunt. 3.º Palporum artieſlus ultimus, qui albido-rufefſens et apice tantum infuscatus in inſecto roſſico exhibetur, in noſtro penitus nigro-aeneus et nitidissimus adest. 4.º Fascia media recurva alba elytrorum, nec non lunula apicalis ſatis longe a ſutura utrinque desinunt in *C. volgensi*, ut ſutura ipsamet per totam longitudinem viridi-aenea evadat; in *C. imperiali* res aliter habet, nam fascia illa et lunula ſuturam adeo osculantur, ut nulla omnino plaga viridi-aenea inter illarum apices ſuperet. Addc quod

sardoa specimina alium characterem notatu dignum praeseferant, de quo nulla mentio fit a cl. Dejean in descriptione *C. volgensis*: angulus posticus internus vel suturalis elytrorum desinit in dentem acutum et validum, ut id obtinet in *C. Goudotii* et *circumdata*. 5.º In *C. volgensi* tibiae sunt omnino rufae; in *C. imperiali* tibiarum latus internum flavescens est, extimum vero viridi-aeneum.

Allatae differentiae, quamvis cetera convenient, necessitatem ostendunt, ni fallor, duas hasce Cicindelas systematice sejungendi. Species sardoa, quae Karali primiter a Georgio Dahl inventa et in litteris nomine *C. imperialis* evulgata fuit, nomen Dahlianum retineat: quoad *C. volgensem* videant autoptae an vere, ut cl. Dejean autumat, *C. decipienti* et *stigmatophorae* Fischeri respondeat, et nomine pro opportunitate confirment aut mutent.

3. CICINDELA *nemoralis*, OLIV.

*Viridi-obscuro-aenea; elytris lunula humerali apicalique,
punctisque quatuor albis.*

OLIVIER, *Entomologie*, T. 2. pag. 13. tab. 3. fig. 36.

Cicindela littoralis, DEJEAN, *Spéc. gén.* T. 1. pag. 104 (exclusis synonymis FABRICII et SCHÖNHERRI) — *Iconographie*, 2.me édition, T. 1. pag. 42. tab. 5. fig. 4.

Habitat ad littora maris et circa salinas, primovere et aestate frequentissima.

Obs. *Cicindelam nemoralem* Oliv. et *Cicindelam littoralem* Fabr. in unam eamdemque speciem perperam a viris celeberrimis Schönherr et Dejean, aliisque fere omnibus auctoribus conjunctas fuisse, nuperrime et quidem rite autumarunt viri cl. Solier et Kunze. Genuinam *Cic. littoralem* superioribus hisce annis accepit e Barbaria cl. Dupont, Entomologus parisiensis, sed ineditam ratus eam nomine *Cic. Barthelemyi* in Collectione propria atque in litteris

nuncupavit. Species haec, a memoratis viris clarissimis Solier et Dupont benevole mihi communicata, descriptioni Fabricianaæ apprime respondet, plurimisque notis a *Cic. nemoralis* recedit. Differt in primis forma angustiore et convexiore. Totum corpus supra nigrescit, subtus atro-cocruleo micat. Caput inter oculos fere planum. Antennæ atrae, basi obscure coerulecentes. Thorax lineis submarginalibus mediæque minus profunde impressis. Elytra subtilius granulato-punctata, convexa, nigrescentia, sutura omnino concordore: punctum album medium magnum, marginali saepissime (in speciminiis nostris constanter) connatum. Pedes atro-aenei. — Synonymia igitur harum specierum funditus et sequenti ordine reformanda:

C. nemoralis, OLIV.

C. littoralis, DEJ. locis citatis.

DUFTSCHMIDT, *Fauna Austriae*, T. 2. pag. 226.

STURM, *Deutschlands Fauna*, T. 7. pag. 107.

HERBST, *Kaefer*, T. 10. 166. 14. tab. 171. fig. 2.

C. lunulata, FISCHER, *Entom. Ross.*, T. 1. p. 3. tab. 1. fig. 1 a, b.

C. 4-punctata, ROSSI, *Faun. Etr.*, T. 2, append. pag. 543. — *Edit. Hellw.* T. 1. pag. 455.

Habitat ad littora maris in Gallia meridionali, Italia, Dalmatia, Graecia, Rossia meridionali, Sibiria, etc.

C. littoralis, FABR.

FABR. *Syst. Eleuth.* T. 1. pag. 235.

— *Entom. Syst. emend.* T. 1. pag. 172.

— *Mant. Ins.* T. 1. pag. 185.

LINN. *Syst. nat. Gmel.* T. 4. pag. 1923. n.º 30.

C. Barthélémyi, DUPONT.

Habitat ad littora Barbariae.

Specimina sardoa speciminiis *Cic. nemoralis* Galliae, Italiæ,

Dalmatiae , etc. comparata proceriori et validiori statura constanter excellunt (Long. lin. 7 $\frac{1}{2}$ — Latit. lin. 3). Varietates autem ab auctoribus memoratas atque in Italica peninsula vulgares , punctis duobus mediis elytrorum confluentibus , vel colore dilute-viridi perfusas nullibi per Sardiniam , ubi species typica frequentissima , obvias habui.

4. CICINDELA *sardoa* (1) , DAHL.

Supra obscure cupreo-aenea; elytris lunula humerali interrupta apicalique, striga media recurva punctisque quatuor albis.

DEJEAN , Spéc. gén. Suppl. T. 5. pag. 252.

Ad littora maris ubique frequens , mm. aprili , majo , junio.

Obs. Femina variat interdum margine elytrorum a striga media ad apicem albo. Huc certe spectat *C. circumflexa* Dahl et Dejean (Spéc. gén. T. 5. Suppl. pag. 253) , quam non semel in copula deprehendi cum marc typico.

5. DROMIUS *Sturmii* , NOB.

Nigro-subaeneus; elytris striatis, interstitiis punctatis, macula magna humerali alba.

Dromius quadrillum , var. B. STURM , Deutschlands Fauna , T. 7. pag. 45. tab. 70. fig. B.

Hoc insectum , constanter bi-maculatum , repetitis vicibus obser-
vavi ad ripas glareosas *del Rio di Pula* , m. martio , et *del Rio di*

(1) Orthographiam nominis a Georgio Dahl huic speciei impositi (*Cic. sardea*) corri-
gendam duxi , *sardoas* enim , non *sardeas* vel *sardas* Sardiniae res et incolas vocare con-
sueverunt Latini.

Caputerra, m. aprilii; bis etiam cepi in copula, ideoque species propria et a congeneribus eximie distineta, nec varietas *Dr. quadrilli* Duftschmidii, censenda.

6. *OMOPHRON variegatum*, OLIV.

Pallido-testaceum; capite postice, thoracis maculis tribus, elytrorum sutura fasciisque tribus undatis interruptis viridi-aeneis.

DEJEAN, *Spéc. géu.* T. 2. pag. 259. — *Iconographie*, T. 2. pag. 115. tab. 83. fig. 3.

Rarissimi hujus carabici, quem sola Hispania alere credebatur, specimen unicum legit prope Cabras ad paludem *il Tanoi*, m. maio, et benevole mihi obtulit Eques Aloysius Flores d'Archais, Historiae naturalis cultor eximus.

7. *FERONIA (Poecilus) splendens*, NOB.

Aptera; supra aeneo-viridis, subitus nigra; thorace laevi subcordato, postice utrinque unistriato; elytris subparallelis, striato-punctatis, punctisque duobus postice impressis.

Longit. lin. 5 $\frac{1}{2}$ — Latit. lin. 2.

Ad paludem *il Tanoi* prope Cabras, m. maio.

Obs. Feroniae striato-punctatae, et *Feroniae infuscatae* Dej. affinis, a quibus tamen differt alarum defectu, striaque postica thoracis utrinque unica.

8. *STENOLOPHUS abdominalis*, Nob.

Oblongus, capite pectoreque nigris; thorace rufo quadrato, postice utrinque subfoveolato, angulis posticis rotundatis; elytris rufis striatis, macula magna communi postica nigro-subcyanæa, interstitio tertio puncto impresso; abdomine, antennarum basi pedibusque pallide-testaceis.

Longit. lin. 2 $\frac{1}{2}$, 3 — Latit. 1, 1 $\frac{1}{2}$.

Ad paludem *il Tanoi* prope Cabras sat frequens, m. majo.

Obs. A *Stenolopho vaporariorum* distinctus statura ut plurimum minore abdomineque penitus et constanter testaceo.

9. *TROCHALUS meridionalis*, Nob.

Tab. 1. fig. 3.

Ovatus, postice vix dilatatus; supra obscure olivaceus, infra niger, nitidus; clypeo, thorace utrinque, elytrorum margine exteriori, femoribus intermediis, tibiis tarsisque anticis rufo-lutescentibus.

Longit. lin. 13. — Latit. lin. 6 $\frac{1}{2}$.

In palude vulgo dicta *il Tanoi*, prope Cabras, semel inventus, m. majo.

DESCR. *Trochalo Roeselii minor*, posticeque angustior. Caput subtransversum, obscure olivaceum, laeve, labro brunneo, clypeo rufo-lutescente. Antennæ tenues, rufo-lutescentes. Thorax brevis, transversus, antice angustior, linea punctorum submarginali impressa, postice sinuatus, disco obscure olivaceo, marginibus extimis rufo-lutescentibus. Scutellum obscure olivaceum, triangulare. Elytra

ultra medium vix dilatata , anguste marginata , supra antice convexiacula , posterius deplanata , laevissima , seriebus tribus longitudinalibus e punctis impressis ; obscure olivacea , nitida , margine laterali late rufo-lutescente. Corpus subtus nigrum , nitidum , laeve , segmentis abdominalibus utrinque puncto marginali rufo-lutescente. Pedes antici rufo-lutescentes femoribus macula magna nigra ; intermedii obscure brunnei femoribus rufo-lutescentibus ; postici obscure brunnei vel nigri , ciliis rufis.

Obs. Speciem hanc, a *T. Roeselii* toto coelo diversam, affinem suspicor *Dytisco atrato* Fabr., quem cl. Billardièr in Oceani Pacifici insulis invenit : sed obstat color femorum anteorum , quae in specie Fabriciana obscure ferruginea dicuntur, nec non color totius corporis , quod atrum , nec vero obscure olivaceum, traditur. Proxima quoque est eidam *Trochalo senegalensi*, quem a cl. Solier nomine *T. Baxii*, Dej. nuperrime accepi : sed hoc nomen specificum in novissimo Elencho a cl. Entomologo parisiensi evulgato desideratur.

10. *Emus marginalis*, Nob.

Tab. 1. fig. 4.

Niger , pubescens; capite , thorace elytrisque supra viridi-aeneis , nebulosis; antennis , elytrorum margine exteriore apicalique , geniculis , tibiis tarsisque flavescentibus; thoracis lateribus si- nuato-compressis.

Longit. lin. 5. — Latit. lin. 1 $\frac{1}{2}$.

In viciniis *di Caputerra*, m. aprili; circa Cabras , m. maio: haud infrequens.

DESCR. *Emo nebuloso* similis et affinis, sed minor et colore antennarum elytrorumque distinctus. Caput mediocre , thorace vix

latius, viridi-aeneum, punetatissimum, pube tenui, depressa, aurea vestitum, vertice punetis duobus nigro-holosericeis, transverse positis: os testaceum labro palpisque nigro-aeneis. Antennae flavae articulo ultimo infuscato. Thorax antice latior, truncatus, angulis deflexis, acuminatis, lateribus obliquis, posterius compresso-emarginatis; basi rotundatus, supra parum convexus, creberrime punctulatus, viridi-aeneus, pube densa aurea teetus punetisque non-nullis nigro-holosericeis notatus. Scutellum triangulare, nigrum, punctatum, pube atra holosericea tectum. Elytra thorae paullo longiora et ejus basi latiora, apice subrotundata, subdepressa, viridi-aenea, crebre punetata, pube densa aurea tecta, signaturis plurimis nigro-holosericeis variegata, margine exteriori apicalique late flavis. Alae infuscatae, basi flavescentes. Abdomen pone elytra illis duplo longius, nigrum, opacum, pube aurea tectum et signaturis nigro-holosericeis variegatum. Corpus subtus nigro-aeneum, punctatum, pectore pube aurea, abdomine pube cinereo-argentea holosericeis. Femora nigra apice flavescentia; tibiae tarsique flavescentes.

11. BUPRESTIS (*Acmaeodera*) *Boryi*, BRULLÉ.

Nigra, nitida, subhirsuta; elytris punctato-striatis, apice serratis, violaceo-nitidis.

*Expéd. scient. de MORÉE: Zoologie, T. 3. 1.re partie, pag. 135.
Pl. 35. fig. 2.*

Prope Iglesias semel inventa, ineunte majo.

OBSERV. Pulcherrimam hanc speciem novam, nec immerito, ratus nomine *Acmaeoderæ Prunneri* designaveram, descriptioneque proprio marte excusa, icone adjecto, ditaveram, sed tarde: fasciculus enim operis allati = *Expedition de Morée* =, a R. Scientiarum Academia novissimis hisce diebus acceptus, eam affabre

depictam et luculenter a cl. Brullé descriptam sistit. Hoc vero insectum, licet jam evulgatum, in recensione nostra adnumerare opportunum duxi, ut, in Peloponneso secus Eurotam nuper inventum, sardoa quoque civitate donetur.

12. BUPRESTIS (*Chalcophora*) *stigmatica*, SCHÖNHERR.

Punctatissima, subtus rubro-cuprea, supra aequalis, nigra, cupreο-atomaria; elytris punctis quatuor pallidis impressis.

SCHÖNHERR, *Synon. Insect.* T. I. pars III. append. pag. 119.
n.º 164.

Insignem hanc speciem nullibi hactenus praeterquam in Persia atque in Syria repertam ex agro Karalitano misit cl. Jos. Al. Peirolerio, Entomologo taurinensi doctissimo, Leonardus de Prunner; ex agro autem Iglesiensi retulit Aloysius Regis. Mus. Taur.

12. BUPRESTIS (*Cyphonota*) *sibirica*, FABR.

Elytris integris, atris; vittis duabus impressis cinereo-tomentosis.

FABR. *Syst. Eleuth.* T. II. pag. 203. 97.

SCÖNH. *Synon. Insect.* T. I. pars III. pag. 250. n.º 189.

Hanc quoque speciem, ad *Cyph. inflatam* Dej., quam nomine tantum novi, forsitan referendam ex agro Iglesiensi retulit Aloysius Regis. Mus. Taur.

14. ELATER (*Cardiophorus*) *argiolus*, Nob.

Tab. 1. fig. 5.

Niger, nitidus, tenuissime pubescens; elytris punctato-striatis; thorace sanguineo nigro-punctato, maculato aut fasciato, elytris latiore; antennis capitis thoracisque longitudinem subaequantibus, articulis duobus baseos, aro, pedibusque, femoribus saepe exceptis, rufis.

Longit. lin. 2 $\frac{2}{3}$, 3 $\frac{1}{2}$ — Latit. lin. $\frac{2}{3}$, 1.

Nullum aliud Insectum novi, quod tantos picturae lusus exhibeat. Ne unum quidem est specimen, inter quam plurima a me lecta, quod alteri adamussim respondeat. Insigniores varietates sequens recensio sistit:

Var. a) Thorace sanguineo, punctis duobus obsoletissimis nigris; pedibus rufis.

Var. b) Thorace sanguineo, punctis duobus distinctissimis nigris; femorum basi et apice, tibiis tarsisque rufis.

Var. c) Thorace sanguineo maculis duabus nigris confluentibus; femorum basi et apice, tibiis tarsisque rufis.

Var. d) Thorace sanguineo, supra fascia lata media nigra; pedibus rufis, femoribus interdum obscuris. — *El. fascicollis*, Dahl. Mus. Taur.

Var. e) Thorace atro limbo antico et postico tenuissime sanguineis; tibiis tarsisque rufis.

Var. f) Thoracis dimidio postico rufo; geniculis tarsisque rufis.

Var. g) Thorace atro, limbo antico tenuissime, postico latius sanguineo; femorum basi et apice, tibiis tarsisque rufis.

Var. h) Thorace atro angulis omnibus sanguineo-maculatis; femorum basi et apice, tibiis tarsisque rufis.

Ubique frequens primovere et aestate in herbidis, in floribus Crataegi, in Opuntiis, etc.

DESCR. Totum corpus pubescens, pube brevissima, rariuscula. Caput nigrum, nitidum, subtilissime et confertim punctulatum, foveola frontali obsolete impressa: clypeus marginatus, summo margine reflexo. Antennae subserratae, capitis thoracisque longitudinem subaequantes, nigrae, nitidae, articulis duobus baseos rufis. Thorax convexus, postice declivis, tenuissime et crebre punctatus, angulis posticis productis, acentis, lateribus subdilatatis, colopteris sensim latoribus. Scutellum cordiforme, nigrum, nitidum, basi impressum. Elytra punctato-striata, interstitiis subtilissime punctulatis, punctis piligeris, nigra, nitida. Corpus subtus densius pubescens, pube cinerea decumbente, nigrum, nitidum, praesterno sternoque nunc rufis, nunc nigris; ano rufo.

Obs. Nonnullis hujus speciei varietatibus accedit *Cardiophorus discicollis* Herbst, quem non semel obviam habui in Sardinia: sed quae mihi sunt hujus *Cardiophori specimina*, antennis pedibusque omnino nigris instruuntur.

Var. *f*) quoad thoracis picturam *Cardiophorum ruficollem* Fabr. omnino refert, nec minime dubito quin cl. Rossius hanc varietatem pro *Elatere ruficolle* in Fauna Etrusca usurpaverit, in descriptione enim pedes rufos Elateri suo tradit, quam notam *El. ruficollis* minime convenire auctores fere omnes testantur.

15. ELATER (*Cardiophorus*) *ulcerosus*, Nob.

Tab. I. fig. 6.

Niger, nitidus, tenui pubescens; elytris punctato-striatis; thorace sanguineo-limbato aut maculato, elytrorum latitudinem subaequante; antennis, capite thoraceque longioribus, articulis duobus baseos, tibiis tarsisque rufis.

Longit. lin. $2\frac{1}{4}$, 3. — Latit. lin. $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$.

Cum praecedente ubique frequens primovere et aestate.

Var. *a*) Thorace sanguineo macula magna nigra, postice sinuata; trochanteribus rufis.

Var. *b*) Thorace sanguineo macula magna nigra antice posticeque sinuata.

Var. *c*) Thorae atro, margine antico et postico tenuissime sanguineis; trochanteribus anoque rufis.

Var. *d*) Thorae atro, margine antico tenuissime sanguineo; femorum basi et apice, anoque rufis.

Var. *e*) Thorae atro, angulis posticis sanguineis; femorum basi et apice rufis. — *El. angularis*, Dahl. Mus. Taur.

DESCR. Praecedente minor et angustior. Caput ut in praecedente. Antennae capite thoraceque simul sumtis longiores, subscerratae, articulis duobus baseos, primo saepe apice tantum, rufis. Thorax coleopterorum latitudine, tenuissime et confertim punctulatus, antice convexiusculus, postice declivis, angulis posticis productis, acutis. Scutellum et elytra, uti in praecedente. Corpus subtus nigrum, nitidum, pubescens. Pedes rufi, femoribus ut plurimum obscuris.

Obs. Mirum equidem non esset me in varietatibus hujus et praecedentis Cardiophori recensendis speciem aliquam propriam et distinguendam confudisse: sed, diutina licet et strenuissima adhibita investigatione, nullum huensque deprehendi characterem, qui unam alteramve illarum varietatum exacte discriminare videretur. Nec copulae, quas raro observavi, quidquam ad dubium illud resolendum praestitere. Varietatem *a*) *Cardiophori argioli* cum varietate *d*) junctam semel offendit; varietatem autem *c*) varietati *a*) jam memoratae non junctam, sed incidentem, semel etiam vidi in floribus Crataegi. *Cardiophorum ulcerosum* una tantum vice copulatum in iisdem floribus obvium habui: varietas *c*) varietati *a*) admiscebatur. Cum ergo ex copularum observatione et attento corporis scrutinio nihil certi erui possit quod ad plures species constituendas voet, illas picturac differentias, quamvis saepe speciosissimas, varietatum loco et pretio sumere opportunum judicavi.

16. ELATER (*Cardiophorus*) *Eleonorae*, Nob.

Tab. 1. fig. 7.

*Tenuissime pubescens, ater; antennis, thoracis angulis anticus,
elytrorum vitta lata, pedibusque testaceis.*

Longit. lin. 2, $2\frac{3}{4}$ — Latit. lin. 1, $\frac{2}{3}$.

Bis lectus in ditione Arboreensi, qua saeculo XII inclaruit Eleonora, Herois et Legumlatrix merito apud Sardoos celeberrima.

DESCR. Facies *Cardiophori equiseti*, sed minor. Corpus totum tenuissime pubescens. Caput atrum, antennis palpisque, horum summo apice excepto, testaceis. Thorax antice convexus, postice declivis, ater, angulis anterioribus pone oculos macula testacea, interdum obsoleta, notatis. Scutellum cordiforme, concavum, atrum. Elytra striato-punctata, atra, vitta in singulo lata, testacea. Corpus subtus brunneum, densius cinereo-pubescent. Pedes testacei.

17. CEBRIO *strictus*, Nob.

Tab. 1. fig. 8.

*Elongatus, niger nitidus, vase punctatus, pubescens;
elytris obsolete striatis abdomineque testaceis. mas.*

Longit. lin. 5 $\frac{3}{4}$. — Latit. lin. 2.

In vinetis et viis circa Cabras haud infrequens, mm. maio et junio.

DESCR. *Cebrione gigante minor et praesertim angustior*, a quo, uti a *Cebr. xanthomero*, differt pedibus omnino nigris, etc.

Caput profunde et crebre punctatum, punctis piligeris, pilis lutescentibus prostratis. Antennae corporis dimidio breviores, vix serratae, obscure-brunneae, pilosae; palpi dilutiores. Thorax antice in medio subporrectus, postice sinuatus, seu utrinque emarginatus, angulis prominentibus, acutis, extrorsum flexis, niger, nitidus, profunde et crebre punctatus, punctis piligeris, pilis lutescentibus retroflexis, prostratis. Scutellum nigrum, punctatum, pilis lutescentibus ciliatum. Coleoptra thoracis basi paullo latiora, marginibus extimis medio subsinuatis, testacea, solidiuscula, obsolete, distinctius tamen quam in *C. gigante*, striata, vage et profunde punctata, punctis piligeris, pilis brevissimis, prostratis, lutescentibus. Truncus subtus omnino niger, nitidus, pilosus, pilis lutescentibus. Abdomen brunneo-testaceum, pubescens, pube concolore. Pedes nigri, pubescentes, tibiis tarsisque interdum dilutioribus, sub-brunneis.

18. CANTHARIS *praecox*, Nob.

Tab. I. fig. 9.

*Nigra, capite antice, thorace abdomeque rufo-testaceis;
thoracis macula discoidali nigra.*

Longit. lin. 3. — Latit. lin. $\frac{3}{4}$.

Haud rara a Pula, a Santa Barbara, a Iglesius, mm. martio et aprilii.

DESCR. Statura parva *Canth. fulvicollis*, Fabr. Caput nigrum, nitidum, antice seu ab antennarum insertione rufo-testaceum: os rufo-testaceum palpis nigris. Antennae nigrae, articulo primo interdum obscure rufescente. Thorax transversus, angulis anticis rotundatis, posticis obtusis, supra inaequalis, convexus, anterius declivis, margine omni reflexo, rufus, nitidus, macula media nigra, margine antico in maribus adnexa. Scutellum nigrum, triangulare.

Elytra elongata, thorace paullulum latiora, parum convexa, nigra, nitida, creberrime ruguloso-punctata, tenne pubescentia. Truncus infra niger, pubescens: abdomen penitus rufo-testaceum. Pedes nigri, ungualis rufo-testaceis.

Obs. Copulam semel observavi: femina a mare differt statura aliquantulum proceriore, maculaque nigra thoracis minore, a margine antico discreta.

19. DASYTES protensus, Nob.

Tab. I. fig. 10.

Linearis, viridi vel coeruleo-aeneus, nitidus, parce pubescens, confertim punctulatus; thorace elongato, subcylindrico; elytris obsoletissime striatis, punctato-rugulosis.

Longit. lin. $2\frac{1}{4}$ — Latit. lin. $\frac{3}{4}$.

Frequens in floribus, praesertim Asphodeli, mm. martio et aprilii, Karali, Pulae, Iglesias, etc.

DESCR. *Dasytide nobili* Illig. duplo angustior, filiformis, tenuis: corpus totum viridi, vel interdum coeruleo-aeneum, nitidum, supra creberrime punctulatum, parce pubescens, pube nigra, erecta. Caput subquadratum, fronte leviter impressa: oculi nigri, prominuli. Antennae obscure viridi-aeneae, capite thoraceque breviores, lineares, articulis omnibus brevibus, obconicis, secundo ut plurimum rufescente. Thorax valde elongatus, subcylindricus, tenne marginatus, marginibus subsinuatis, postice subangustatus, dorso obsoletissime canaliculato. Scutellum obtusum, concolor. Elytra thorace vix aut ne vix quidem latiora, valde elongata, linearia, flexilia, convexa, obsoletissime striata, punctis rugisque confluentibus aspera, apice subacuminata, dehiscentia. Pedes tennes, longimsculi, concolores.

Obs. Abdominis margines in feminis vivis utrinque rufescunt.

20. DASYTES *imperialis*, Nob.

Tab. 1. fig. 11.

Elongatus, aeneo-virescens, olivaceo hirtus, confertim punctulatus, antennis pedibusque rufis: elytris punto centrali lituraque maculari postica recurva, obscura, variegatis.

Longit. lin. $1\frac{3}{4}$. — Latit. lin. $\frac{3}{4}$.

In floribus Crataegi prope Iglesias, m. aprilii, rarus: bis in copula repertus.

DESCR. Statura et habitu *Dasytidem pallipedem* Illig. refert. Caput viridi aeneum, punctulatum, fronte impressa: oculi nigri, prominuli, os rufum. Antennae rufae, articulo basilari magno, dilatato; secundo globoso, minori; tertio quartoque longiusculis, obconicis; quinto, sexto, septimo et octavo brevibus, turbinatis; ultimis tribus globosis, abrupte crassioribus, infuscatis. Thorax coleoptris angustior, inaequalis, antice coarctatus, utrinque sinuatus, punctulatus, aeneo-virescens. Scutellum obtusum, dense villosum, villis adpressis cinereis. Elytra elongata, postice sensim dilatata, rigida, parum convexa, punctulata, aeneo-virescentia, puncto nigro obsoleto utrinque ad angulum anticum internum, altero centrali majore valde conspicuo, lituraque maculari postica recurva, obscuris. Pedes validi, rufi. Corpus supra et infra olivaceo-pilosum, pilis brevibus, rariusculis, decumbentibus.

Fascia seu litura macularis, quae e sutura pone punctum centrale oritur et posterius extrorsum fleetitur, cum oppositi elytri litura aquilam expansam quodammodo refert.

21. SCYDMAENUS *Kunzii*, Nob.

Tab. 1. fig. 12.

*Nitidus, pubescens; capite, thorace, anteunis pedibusque sanguineis;
elytris nigerrimis.*

Longit. lin. $\frac{3}{4}$. — Latit. $\frac{1}{4}$ lin.

Habitat frequens sub lapidibus lyeme et primovere in viciniis
di Cagliari, di Monastir, di Samatzui, etc.

DESCR. Caput porrectum, rotundatum, sanguineum, nitidum,
laeve, subpubescens. Palpi maxillares 4-articulati, sanguinei. An-
tennae dimidio corpore fere longiores, extrosum sensim crassiores,
sanguineae, articulis ultimis subfuscatis. Thorax oblongus, con-
vexus, sanguineus, nitidus, subpubescens, postice soveolis seu
punctis quatuor obsoletissimis impressis. Scutellum vix observandum,
subelevatum. Elytra ovata, valde convexa, nigerrima, nitidissima,
laevia, tenue pubescentia, basi subplicata. Corpus infra uigro-
piceum, nitidum. Pedes sanguinei, femoribus subclavatis tarsisque
elongatis.

Speciem dixi in honorem clarissimi viri Gustavi Kunze, Lipsiensis,
qui Mulleri Scydmaenorum monographiam in volumine
primo Actorum Academiae Lipsiensis edidit et observationibus
ditavit.

22. *Dermestes thoracicus*, Dej.

Tab. 1. fig. 13.

*Oblongus, niger, capite thoraceque testaceo-hirsutis;
pectore abdomineque albo-villoso*, Nob.

DEJEAN, *Catal. 2.me édition*, pag. 124.

Dermestes pardalis, SCHÖNHERR, *Synon. Insect. T. 1. pars II.*
pag. 90. num. 25.

Sub oleae cortice semel inventus, m. decembre prope Iglesias.

OBSERV. Thorax hujus insecti a clarissimo Schönherr maculis denudatis nigris variegatus dicitur, scutellum autem nigrum, margine tantum testaceo-ciliatum. Certe specimen, quod accuratissimus descriptor prae oculis habuit, detritum erat; in nostro enim thorax pube densa, adpressa, testacea undique vestitur, scutellum autem hirsutie dilutiore omnino tegitur.

Hanc speciem, Dermestorum indigenorum facile pulcherrimam, quam extra Europam degere perhibet svecus Entomologus, in Gallia meridionali reperit cl. Dejean, uti videre est in ejus catalogo, l. c.

23. *Heterocerus hamifer*, Nob.

Tab. 1. fig. 14.

*Ovalis, fuscus, pubescens, thorace pulvriuato; elytris ferrugineis
fasciis tribus distinctis, angularibus, interruptis; pedibus nigris,
tarsis rufis.*

Longit. lin. 2. — Latit. lin. 1.

Habitat frequens ad paludes et ripas fluviorum: primovere et aestate obvius.

DESCR. *Heterocero marginato minor*, aliterque coloratus. Caput declive, tenue punctulatum, clypeo valde depresso, fere plano, porrecto, marginato. Antennae fuscae, basi rufae, capite breviores. Thorax brevis, transversus, lateribus rotundatus, immarginatus, supra convexus, pulvinatus, praesertim lateribus et postice declivis, tenue punctulatus, pubescens, nigro-fuscus, angulis anticis rufescens, angulis anticis rufescens. Scutellum triangulare, minutum, nigrum. Elytra oblonga, minus convexa, apice subacuminata, subtilissime punctulata, pubescentia, ferruginea, fasciis tribus distinctis, angularibus, interruptis. Corpus supra nigrum, nitidum. Pedes fuscii, tibiarum apice interdum subrufescente, tarsis rufis.

Obs. *Heterocerum marginatum* nullibi per Sardiniam inveni.

24. HETEROCERUS nanus, Nob.

Tab. I. fig. 15.

Ovalis, fuscus, pubescens; thorace pulvinato linea media longitudinali rufescente; elytris brunneis nigro-bifasciatis; pedibus rufis.

Longit. lin. 1. — Latin. lin. $\frac{1}{3}$.

Reperi in insula di *S. Pietro*, m. aprilii.

OBSERV. Praecedenti similis, sed longe minor, aliterque coloratus. Totum corpus pube longiuscula ferruginea tegitur. Thorax linea media longitudinali rufescente, interdum obsoleta. Elytra brunnea, fasciis duabus obliquis, flexuosis, nigris, postica angustiore. Pedes rufi.

25. *ELOPHORUS alternans*, Nob.

Tab. I. fig. 16.

Elongatus, *fusco aeneus*; *thorace 5-sulcato*, *basi subangustato*;
elytris punctato-striatis, *interstitiis omnibus convexis*, *alternis elevatis*.

Longit. lin. 2, $2\frac{1}{4}$ — Latit. lin. 1.

In aquis stagnantibus frequens Karali, Pulac, Iglesias, Ca-
bras, etc.; toto anno.

DESCR. *Elophoro fennico* affinis, a quo tamen differre videtur corpore magis elongato, interstitionum forma, elytrorum colore, etc. Caput fusco-aeneum, punctulatum, fronte linea arcuata, vertice lineola brevi longitudinali, profunde impressis. Palpi et antennae dilute rufescentes. Thorax brevis, latus, parum convexus, antice paullo latior, marginibus extimis sere rectis, vix obliquis, cebre punctulatus, sulcis quinque exaratus, medio recto, lateralibus flexuosis, supra fusco-aeneus, subtus utrinque testaceus. Scutellum minutum, nigro-aeneum. Elytra elongata, subconvexa, fusco vel brunneo-aenea, immaculata, punctato-striata, interstitiis convexis, alternis elevatis. Corpus subtus nigrum, pube brevissima cinereo-argentea tectum. Pedes pallide testacei, tarsorum summo apice nigrō, nitido.

26. *ONITICELLUS concinnus*, Nob.

Tab. I. fig. 17.

Fusco-aeneus, luteo maculatus; thorace lineis duabus longitudinalibus approximatis, medio angulatis, luteis.

Longit. lin. $3\frac{1}{2}$ — Latit. lin. $1\frac{1}{2}$.

Semel lectus Karali, m. decembre, atque iterum Pulae, m. martio, in fimo.

DESCR. Insectum elegantissimum atque ab *Oniticello pallipede*, Fabr. egregie distinctum. Caput fusco-aeneum, punctatum, lineis transversis elevatis tribus, prima occipitali recta, media inter-oculare arcuata, obsoleta, tertia in clypeo, itidem arcuata: lineae occipitalis et media carinula utrinque verticali junguntur: clypeus marginatus, margine reflexo rotundato, antice subretuso. Antennae luteae. Thorax punctatus, punctis latis, contiguis, saepe confluentibus, fusco-aeneus, margine omni maculisque lateralibus luteis, disco longitudinaliter sulcato, sulculo parum conspicuo: prope sulum linea utrinque longitudinalis lutea excurrit, medio angulata, basi apiceque cum omologa confluens: lineae istae spatium seu maculam fusco-aeneam, oblongam, fere rhomboidalem includunt. Elytra thorace angustiora, fusco luteoque variegata, obsolete sulcata, intersticiis parce, sulcis consertius punctatis; callo postico nigro, nitido. Corpus infra fusco-aeneum, maculis strigisque luteis. Pedes lutei, fusco-aeneo parce maculati: tarsi obscure viridi-aenei.

27. *Trox cibrum*, Nob.

Tab. I. fig. 18.

*Niger, thorace inaequali; elytris conferte et seriatim foveolatis,
interstitiis angustissimis, vix elevatis, laevibus.*

Longit. lin. $4\frac{3}{4}$ — Latit. lin. 3.

Ubique locorum frequens, toto anno; praesertim sub cadaveribus.

DESCR. Corpus ovatum, antice posticeque obtusum, convexum. Caput transversum, rude punctatum, punctis latis confluentibus, oculis superius plica rude ciliata tectis, clypeo triangulari: os nigrum, pilosum, pilis confertis, brevibus, rigidissimis. Thorax inaequalis, rude punctatus, canaliculatus, fovea magna praescutellari laevisisque irregularibus arcuatis utrinque impressus; margine antico late emarginato; postico sinuato, in medio producto, emarginato; lateribus rotundatis; ambitu omni ciliato-echinato. Scutellum parvum, impressum. Coleoptera thorace latiora, conferte et seriatim foveolata, foveolarum seriebus decem approximatis in singulo elytro: interstitiis angustissimis, vix elevatis, laevibus, nitidis. Abdomen subtus planum. Pedes spinosuli, tibiis intus ciliatis.

28. GEOTRUPES *Hiosius*, Nob.

Tab. 1. fig. 19.

Niger, *nitidus*, capite punctato, fronte unituberculata; thorace subtransverso, sulcato, utrinque dilatato, foveolato; elytris obsoletissime striato-punctatis.

Mas - thorace tricorni, cornibus simplicibus, intermedio minori, lateralibus porrectis, capite longioribus. — Fig. 19. a.

Femina - thorace antice profunde emarginato, utrinque denticulis duobus, lineaque media transversa, elevatis. — Fig. 19. b.

Mas variat saepe cornibus capite brevioribus, medio obsoleto, tuberculiformi.

Longit. lin. 6-9 — Latin. lin. 4-5½.

In viis atque in sabuletis frequentissimus, praesertim in peninsula di Sant'Antioco, m. aprili.

DESCR. *Geotrupi momo* Hoff. valde affinis. Caput depresso, subrotundatum, punctatum, clypeo marginato, parum angulato, tuberculo seu carinula longitudinali elevata. Thorax convexus, in medio longitudinaliter impressus, in mare saepius laevissimus, in *femina* lateribus punctatissimus, utrinque foveolatus, antice dilatato-rotundatus; cornua lateralia maris simplicia, porrecta, elongata, medium breve, adscendens, interdum obsoletissimum: in femina thorax antice late emarginatus, angulis prominentibus; cornua lateralia brevissima, tuberculiformia; loco medii carina lata transversa. Scutellum triangulare, obtusum. Elytra convexa, marginata, obsoletissime striato-punctata.

Nomen ad proceram hanc speciem designandam a Sardiniae Historia mutuatus sum. *Hioscius* fuit Regulus seu Judex Arboreae, de quo confer LA MARMORA, *Voyage en Sardaigne*, MANNO, *Storia della Sardegna*, etc.

Obs. In *Geotrupes momo*, Lusitaniae incola, cuius ntrumque sexum benevole comparationis gratia communicavit cl. Solier, cornua lateralia maris apice subbisida (fig. 19. c), thorax brevior, ideoque magis transversus, in femina antice recta fere truncatus, cornubus carinaque obsoletis, vix elevatis, postice supra scutellum in utroque sexu foveolatus, marginibus extimis magis dilatatis. Elytra insuper margine latiori reflexo gaudent.

29. ELAPHOCERA novum genus (1).

Characteres essentiales.

Antennae 10-articulatae, artienlo 1.º magno, clavato; 2.º minore, globoso; 3.º longissimo in spinam validam antice producto; clava in utroque sexu heptaphylla. Fig. 20. a.

Clypeus antice rotundatus, marginatus, marginibus reflexis, medio profunde incisus. Fig. 20. b.

Labrum semicirculare, ciliatum, antice obtusissime emarginatum. Fig. 20. c.

Mandibulae trigonae, apice elongato, obtuso, latere interno excavatae, 4-denticulatae, dentibus duobus baseos validisculis, reliquis minutissimis. Fig. 20. d.

Maxillae crassiusculae, corneae, lobo terminali obtuso, tridentato. Fig. 20. e.

Labium angustum, oblongum, pilis longissimis marginatum. Fig. 20. f.

(1) Ελαφός, cervus — κέρας, cornu

Palpi maxillares 4-articulati, articulo ultimo elongato-ovato, majore: labiales 3-articulati.

Ungues omnes pedum bini, profunde bifidi, unguiculis internis brevioribus. Fig. 20. h.

Obs. Novum hoc genus sedem inter Melolonthas et Rhisotrogos poscere mihi videtur; ad Melolonthas enim accedit antennis 10-articulatis, clava heptaphylla, ad Rhisotrogos vero facie, statura et vitae oeconomia. Egregie autem differt ab hisce generibus, reliquisque omnibus, quae a recentioribus in Scarabeidum phyllophagorum familia numerantur, antennarum articulo tertio spina prominenti et valde conspicua instructo, unguibusque omnibus profunde bifidis.

ELAPHOCERA obscura, Nob.

Tab. I. fig. 20.

Capite thoraceque nigris, nitidis; elytris obscure castaneis, obsoletissime costulatis, punctatis; subtus pilosa.

Longit. lin. 4 $\frac{1}{2}$, 5 — Latit. lin. 2 $\frac{1}{2}$, 3.

DESCR. Caput cum clypeo antice rotundatum, nigrum, creberime et sat profunde rugoso-punctatum, pilis longis, tennissimis, erectis adspersum, fronte obsoletissime transverse impressa; clypeus marginatus, marginibus reflexis, antice profunde incisus. Antennae flavescentes, clava maris magna, arcuata, obscuriore. Thorax brevis, longitudine dimidio latior, antice truncatus, angulis rotundatis, lateribus modice rotundato-dilatatus, basi rotundatus, supra convexus, niger, nitidus, undique crebre et profunde punctatus, dorso caudaliculato, pilis longis erectis rufescentibus ad margines adspersus. Scutellum apice rotundatum, thoraci concolor, parce punctatum. Elytra modice convexa, obscure castanea, nitida, undique punctata, costis elevatis obsoletissimis notata, pilis paucis, minutis,

erectis, aegre observandis, adspersa. Pygidium breviter cordatum, nigrum vel obscure castaneum, subtiliter punctatum, parce pilosum, pilis longissimis, erectis, rufescentibus. Peetus lana densa, longa, rufescere tectum: abdomen jam saturatus, jam dilutius castaneum, nitidum, subtiliter punetulatum, pilis paucis erectis adspersum. Pedes elongati, obscure castanei, pilosi, tibiis anticis externe tridentatis; dente apicis longo, arcuato, acuto; medio minore, obtuso; supremo obsoleto: tarsi omnes tibiis longiores.

Singulare hoc insectum legi, ineunte majo, in montibus qui inter Domus-Novas et Villacidro interjacent; ex agro autem Karalitano imperrime misit cl. M. D. Joannes Meloni-Bayle, botanices et universae historiae naturalis cultor eximius.

30. COELODERA excavata, DEJ.

Tab. I. fig. 21. a. b.

Scarabaeus excavatus, FABR. *Entom. syst. emend.* T. I. 31.
100. mas.

Geotrupes excavatus, FABR. *Syst. Eleuth.* T. I. pag. 19. mas.

— SCHÖNHERR, *Synon. Insect.* T. I. pag. 20. n. 93.

Scarabaeus candidae, PETAGNA, *Spec. Ins. Calabr.* 3. 9. tab. I.
fig. 6. mas. — CYRILL. *Ent. Neap.* I. tab. I. fig. 12. mas.

Melolontha cornuta, OLIV. T. I. pag. 20. tab. 9. fig. 74. mas.

Pachypus excavatus, DEJ. *Catal.* 1re édit. pag. 57. — LATR.
Règne anim. T. 4. pag. 555. mas.

Coelodera excavata, DEJ. *Catal.* 2me édit. pag. 159.

Var. β. Elytris rufis apice nigris.

γ. Elytris nigris, capiti thoracique concoloribus.

Mas Karali, aestivo tempore, praesertim post imbres, frequens
(Dahl, Regis, Cara, etc.).

De hoc insecto, Europae tantum australioris incola, mentionem facere opportunum existimavi, ut singularis et in Lamellicornium familia prorsus insolita alterius sexus formae anomalia innotescat. Auctores in synonymia superius allati maris dumtaxat descriptiones et icones edidere: feminae igitur chaeteres, qui apud eos omnes desiderantur, hic breviter et libentissime proferam.

Femina omnino aptera est, elytris nempe alisque penitus destituta (fig. 21. b). Antennarum clava, ut in mare, 5-phylla, lamellis vero longe brevioribus efformatur. Thorax brevis, subtransversus, supra convexus, minime excavatus aut retusus, antice tantum obsolete coartatur, margineque medio, pone caput, leviter extollitur. Capitis linea transversa, clypeique margo anticus multo minus quam in mare assurgunt. Abdomen pilis breviusculis lutescentibus undique adspersum, infra planum, supra valde convexum est. Tibiae anticae denticulis obsoletissimis instruuntur. Spina et lamina intus excavata, quibus tibiae posticae in mare terminantur, omnino desint in femina. Tarsi autem qui in mare tibiarum longitudinem excedunt, in femina tibiis sunt breviores, vel tantum subaequales.

Monstrosam ideoque omnino fortuitam hanc formam primitus suspicavi, sed cum specimina permulta et semper ipsissima maribus admixta e Corsica et Sardinia acceperim, naturalem et constantem hanc esse speciei conditionem mihi persuasum habui. Ceterum, perplura hujus anomaliae exempla Insectorum classis suppeditat, ut id videre est in *Dryllis*, in nonnullis *Lampyridibus*, in nonnullis Lepidopteris nocturnis, in *Mutillis*, etc.

31. *TRICHIUS fasciolatus*, Nob.

Tab. I. fig. 22.

Niger, villosus; elytris testaceo-bifasciatis, fasciis angustis, flexuosis.

Y 6

Longit. lin. 5. — Latit. lin. 3.

Prope Iglesias semel lectus, ineunte aestate.

DESCR. Magnitudine et facie *Trichiis gallico* et *abdominali* Dej. affinis. Clypens elongatus, niger, apice parum emarginatus, fronte rufo-hirsuta. Thorax subtrapeziformis, crebre punctatus, hirsutie densa rufa tectus. Scutellum triangulare, apice obtusum. Elytra subquadrata, depressa, brevia, fere glabra, parce villosa, atra, fasciis duabus angustis, flexuosis, testaceis prope suturam confluentibus, sutura tamen ipsa atra, glabra: elytrorum margo internus circa scutellum tenuissime testaceus. Pygidium rufo-vilosum, disco atro. Pectus et abdomen dense rufo-villosa: abdominis segmento tertio utrinque striga rufo-villosa notato.

32. *DORCUS musimon*, Nob.

Tab. I. fig. 23.

Niger, nitidus, depresso; capite varioloso, tuberculo frontati elevato; elytris confertissime sulcato-punctatis, interstitiis punctulatis.

Longit. lin. 9 — Latit. lin. 3 $\frac{1}{2}$.

Semel lectus, m. decembre, in via quae ab urbe Iglesias ad Monteponi fodinas dicit,

DESCR. Insignis et omnino pulcherrima species, congeneribus facie et statura proxima, abunde vero et primo intuitu distincta elytrorum sculptura. — Caput thorace paullo angustius, declive, pro maxima parte punctato-variolosum, vertice solo laevissimo, nitente: fronte in medio unituberculata, tuberculo parum elevato; clypeo angusto, transverso, semicirculari, antice inciso-emarginato, punctato-varioloso. Mandibulae validae, acuminatae, extus striatae, supra tuberculo unico, medio, obtusissimo, intus dente valido subapicali, bifido, instructae. Thorax transversus, latus, nitidissimus, ad latera confertim, in medio parcis punctatus, tenuissime marginatus, lateribus subdilatatis, leniter rotundatis. Scutellum cordatum. Elytra convexiuscula, thorace sere angustiora, confertissime sulcato-punctata, sulcis contiguis, punctis latis, adpressis, numerosissimis, interstitiisque punctis minoribus impressis. Corpus subtus cum pedibus vase punctulatum, pectore subvilloso, villis densis, rufescens, brevissimis. Pedes validi, tibiis spinosis.

Obs. Species, quibus *Dorci* genus a cl. Megerle propositum conflatur, nomine ut plurimum a Ruminantibus mutuato nuncupare solent auctores, unde *Doreus urus*, *axis*, *pygargus*, *lama*, *bonasus*, *juvencus*, *agnus*, etc. Innocentissimae huic consuetudini obtemperans *Doreum nostrum*, *Ovis musimonis*, italis *Muffione*, conterraneum, *Musimouis* nomine distinctum systematicis traditum, atque commendo.

33. TENTYRIA rugosa, Nob.

Tab. I. fig. 24.

Atra, nitida; thorace globoso, margine postico integerrimo;
elytris oblongo-ovatis, striatis, rugosissimis.

Longit. lin. $5\frac{1}{2}$, $6\frac{1}{2}$ — Latit. lin. $2\frac{1}{2}$, 3.

Ad littora maris atque in aridis frequentissima, exeunte aprili, a *Sant'Antioco* et a *San Pietro*.

DESCR. *Tent. maroccanae* Dej. (ineditae) affinis, teste cl. Solier, sed ahunde distineta. Caput laeve, nitidum, punctulatum, linea superoculari elevata. Antennarum articulus tertius secundo plus duplo longior. Thorax globosus, laevis, sulculo medio obsoletissimo, nitidus, punctulatus, tenuissime marginatus, angulis rotundatis, margineque postico integerrimo. Scutellum minutissimum, laeve, nitidum. Elytra nitida, thorace latiora, oblongo-ovata, postice subproducta, attenuata, rugosa, rugis transversis confertissimis, elevatis, intricatis.

34. TENTYRIA Floresii, Nob.

Tab. I. fig. 25.

Atra, nitida; thorace globoso, margine postico integerrimo; elytris oblongo-ovatis, seriatim foveolatis.

Longit. lin. $5\frac{1}{2}$, $6\frac{1}{4}$ — Latit. lin. 2, $2\frac{3}{4}$.

Frequens in aridis circa Cabras, ineunte majo.

DESCR. *Tent. substriatae*, Dej. (ineditae) affinis, teste cl. Solier, sed diversa. — Caput laeve, nitidum, subtiliter punctulatum, linea superoculari elevata. Antennarum articulus tertius ut in praecedente. Thorax globosus, laevis, nitidus, subtiliter punctulatus, punctis in medio disci obsoletissimis, tenuissime marginatus, angulis rotundatis, margineque postico integerrimo. Scutellum minutum, laeve, nitidum. Elytra nitida, thorace latiora, oblongo-ovata, postice subproducta, attenuata, seriatim foveolatis, foveis profundis, latiusculis.

Equiti Aloysio Flores d'Archais, Historiae naturalis cultori studiosissimo, qui munifico hospitio me agro Arboreensi accedentem paterna domu exceptit gratiisque omnigenis cumulavit, hanc Tentyriam ipso comite inventam, ut aestimationis et gratissimi animi indicium, nuncupo et dico.

35. TENTYRIA *ligurica*, DEJ.

Tab. I. fig. 26.

Atra, nitida; thorace globoso, oblongiusculo, margine postico in medio producto, obsoletissime bidentato; elytris oblongo-ovatis, postice attenuatis, obsolete striatis, rugulosis.

Tentyria cibrata, Bon. Mus. Taur.

Tentyria ligurica, Dej. Catal. 2.me édit. pag. 184.

Longit. lin. 5, 6 — Latit. lin. 2, 2 $\frac{1}{2}$.

Frequens ad littora maris prope *Sant'Efisio di Pula*, m. martio.

DESCR. Praecedenti primo intuitu affinis, sed angustior, postice magis attenuata, aliterque sculpta. — Caput laeve, nitidum, subtilissime punctulatum, linea superoculari elevata. Antennarum articulus tertius ut in *Tentyria rugosa*. Thorax globosus, oblongiusculus, laevis, nitidus, subtilissime punctulatus, angulis anticis rotundatis, basilaribus obtusis, margineque postico in medio producto, lobo emarginato, vel obsoletissime bidentato. Scutellum minutissimum, laeve, nitidum. Elytra nitida, thorace latiora, oblongo-ovata, postice producta, attenuata, obsoletissime striata, foveolis rugulisque flexuosis hinc inde confluentibus sculpta.

36. *TENTYRIA pygmaea*, DANL (1).

Tab. I. fig. 27.

Atra, nitida; thorace convexo, transverso, utrinque dilatato-rotundato, margine postico subproducto, bidentato; elytris ovatis, laevibus.

Longit. lin. $3\frac{3}{4}$, $4\frac{1}{2}$ — Latit. lin. $1\frac{1}{3}$, 2.

Circa stagnum di *Cabras* frequentissima, exeunte majo.

DESCR. Caput laeve, nitidum, subtilissime punctulatum, linea superoculari elevata. Antennarum articulus tertius secundo sesqui-longior. Thorax brevis, tenuissime marginatus, utrinque dilatato-rotundatus, margine postico subproducto, lobo emarginato, sive bidentato, laevis, nitidus, subtilissime punctulatus. Scutellum punctiforme, laeve, nitidum. Elytra ovata, obsoletissime costulata, postice abrupte attenuata.

Obs. Tentyriac nunc allatae velocissime, Carabitorum more, cursitant, naviter arenosas plagas scrutantur, herbisque et insectis recens emortuis vescuntur. Diverso anni tempore singulæ species prodire videntur; admixtas saltem, seu consociatas, ideoque coëvas, nullibi offendit. Ineunte primovere prodeunt *T. liguricae*; harum vita exacta locum obtinent *T. rugosae*, quibus *T. Floresii* succedunt: *T. pygmaeae* numquam nisi ineunte aestate obvias habui.

(1) Nomine *Microderae pygmaeae* speciem hanc a Georgio Dahl nuncupatam fuisse monuit recentissimis litteris cl. Solier. Genus, nulla adhuc auctoritate suffultum, respuo: nomen specificum, insecto ad Tentyrias relato, admitto.

37. ASIDA Solieri, Nob.

Tab. 1. fig. 28.

Oblongo-ovata, nigra, terreo-pulverulenta; thorace conpresso, utrinque marginato, marginibus latis, reflexis, rotundatis; elytris obsolete granulatis, costa unica elevata media longitudinali.

Longit. lin. 5, $5\frac{1}{2}$ — Latit. lin. $2\frac{1}{3}$, 3.

Pulcherrimae distinctissimaeque hujus speciei specimina sex invenit, m. majo, sub quercus trunko marcescente, in montibus d'Iglesias qua Gonesau spectant, Franciscus Comba, in itinere comes et adjutor strenuissimus. Alibi nunquam visa.

DESCR. Totum corpus, Asidarum sere omnium more, argilla et pulvere, parce tamen, obducitur. Caput rotundatum, ante oculos angulatum, confuse punctatum, variolosum, antice laeviter emarginatum, fronte transversa sub-impressa. Antennae pilosae, pilis brevibus rigidis, obscure brunneae, articulis apicalibus dilutioribus. Thorax convexus, antice profunde emarginatus, postice recta sere truncatus, utrinque marginatus, marginibus latis, reflexis, rotundatis, disco punctato, rugoso-reticulato, soveola marginali postice impressa, ubique pilis raris, brevissimis, rigidis, rufescensibus adspersus. Scutellum aegre conspicuum, parvum, triangulare. Coleoptra basi thorace sensim angustiora, postice vix latiora, ovata, apice sub-abrupte declivi: singulum elytrum costa unica, elevata, subplicata, longitudinali, apicem non attingente, eleganter carinatum, spatio inter costam et suturam subtilissime granulato, inter costam vero et limbum exteriorem, qui argute marginatus est, tuberculorum unica serie, interdum obsoleta, asperato: latera inflexa plana, punctis impressis granulisque parcissime notata. Corpus

infra, cum pedibus, sub-punctato-granulosum, vel rugosum; tarsis rufescensibus.

Viro clarissimo atque amicissimo Antonio Jos. Joh. Solier, Entomologo massiliensi praestantissimo, qui obscuriores Heteromerorum familias monographice illustravit, hanc speciem, Asidarum indigenarum facile pulcherrimam, luctuissime dicavi.

38. MELOE sardous, Nob.

Tab. I. fig. 29.

Aeneo-viridi cupreoque variegatus; thorace subquadrato, late trisulcato; elytris rugosis, tuberculis numerosis, obtusis, latis, laevissimis.

Longit. lin. 10-15. — Latit. lin. 5-7.

Variat interdum colore supra et infra nigrescente.

In Sardinia australiori frequens, hyeme et primovere.

DESCR. Corpus viridi-aeneo cupreoque variegatum. Caput proinde punctatum, punctis latis saepe confluentibus sebarum, fronte viridi-acnea, lateribus marginaque antico cupreo-nitentibus; scrobiula frontali saepissime impressa. Antennae capite dimidio fere longiores, filiformes, atro-purpureae, articulis apicalibus opacis, ultimo integro, acuminato. Thorax subquadratus, vix transversus, antice trunneatus, postice profunde emarginatus, lateribus rectis, basin versus angustatus, supra planatus, punctis profundis impressis, saepe confluentibus sebar, sulcis tribus latis, profundis, a basi usque ad marginem anticum fere productis, impressus; cupreus, marginibus lateribusque inflexis viridi-purpureo-nitidis. Elytra rugosa, tuberculis obtusis, latis, inaequalibus, laevissimis, numerosis, saepe confluentibus, obseure cupreis; interstitiis aeneo-virescentibus, radiatim sub lente strigosis; lateribus inflexis viridi-

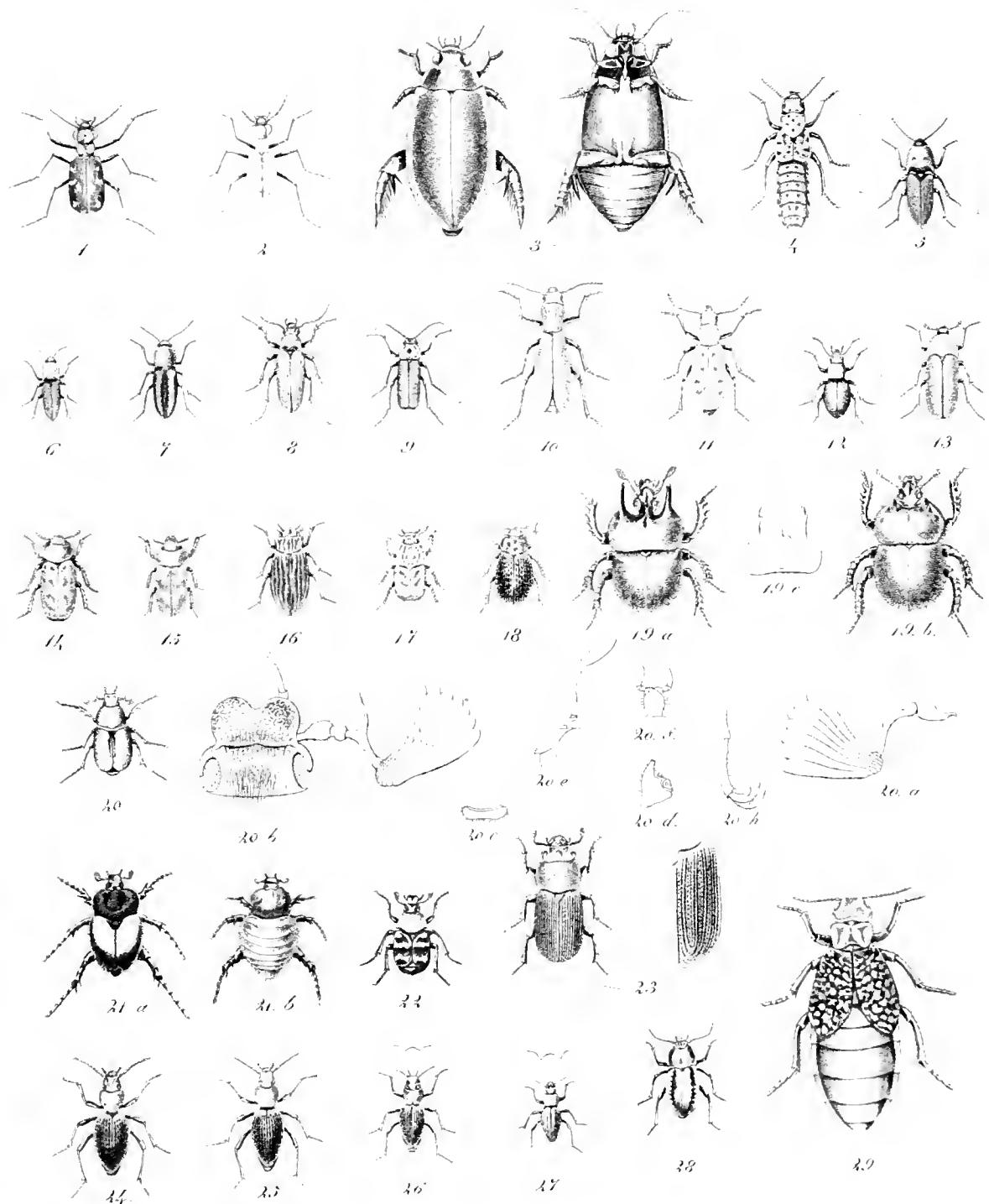
purpureo-nitidis. Abdomen supra parce et obscure cupreum, areis semicircularibus parvis, aenco-virescentibus, crebre rugulosis, nitidis; segmento primo postice ut plurimum longitudinaliter radiatim-strigoso: subtus penitus obscure-virescens, punctatissimum, pilosum, pilis brevissimis, rigidis. Pedes validi, incrassati, laete cuprei vel viridi-cupreo-nitentes, tarsis virescentibus; tibiarum posticarum calcare exteriore apice dilatato, oblique truncato; unguiculis usque ad basin fassis; tarsis in utroque sexu simplicibus.

Obs. Meloe noster *Mel. variegato* Leach proxime accedit, sed evidenter differt, praesertim thorace subquadrato, profunde tricusculo, tuberculis elytrorum valde latioribus, totiusque corporis sculptura minus conserta. Colores in specie sardoa dilutiiores sensimque imminuti plagas vel fascias minus definitas in abdominis parte supera effingunt, pedesque crassiori structura gaudent. Ut allatae, aliaeque differentiae melius innotescant, conferantur accuratissimae *Melocci variegati* descriptiones et icones, quas cl. viri Leach, Brandt et Erichson edidere, ille in *Transact. of the Linn. Soc.* vol. XI, hic autem in *Novis actis phys. med. Acad. Leop. Carol. nat. Cur.* vol. XVI parte priore.

Eccell. R. delle Scienze Fisiche di Torino Class. di Sc. Nat. e Filos. Vol. 39 p. 199

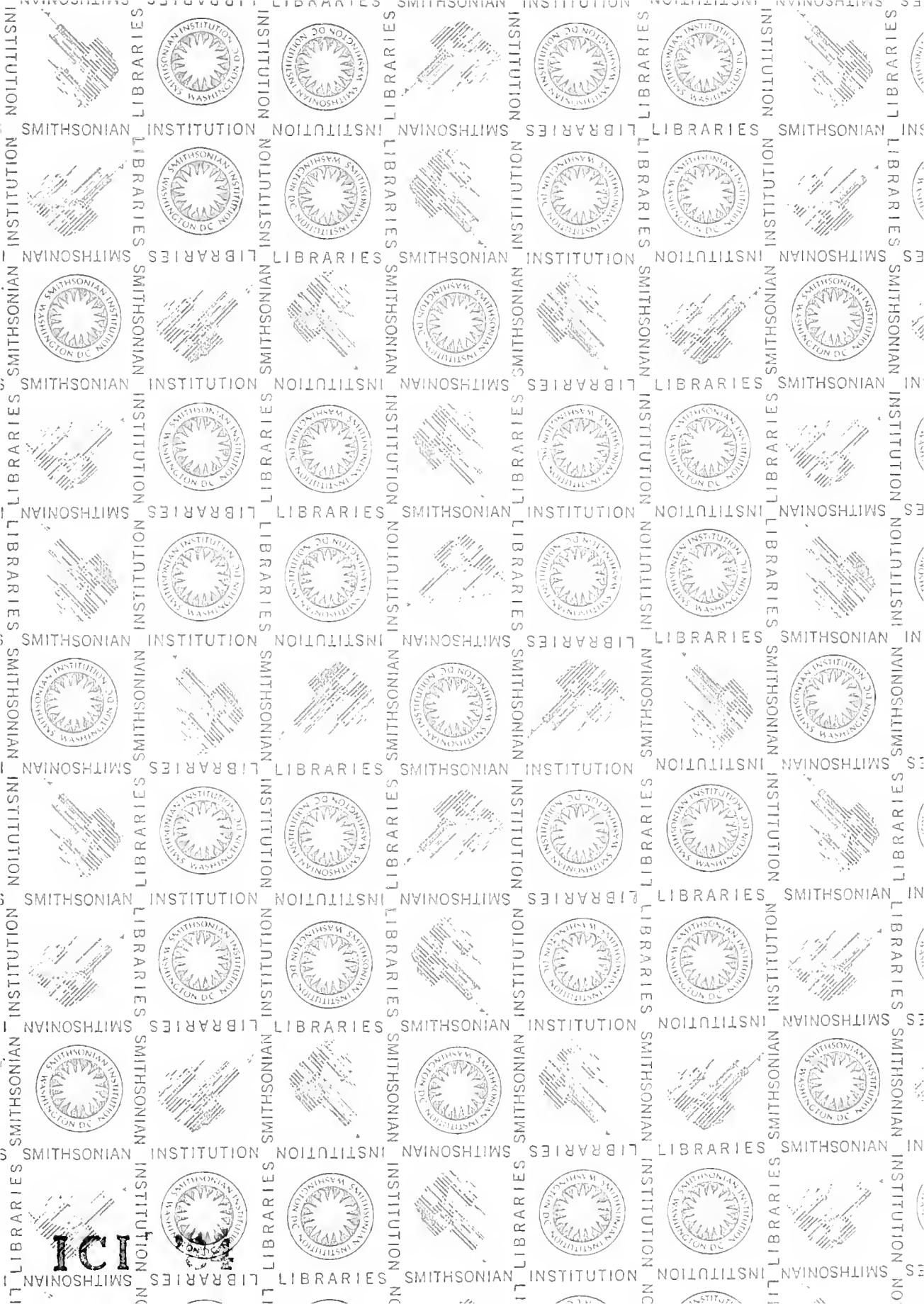

ICI

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 00342763 0

nhenet QL482 18G32 1836

De quibusdam insectis Sardiniae